

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-4567/23**, rješavajući apelacije **Radio-televizije Bosne i Hercegovine (BHRT) Sarajevo** na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14, 47/23 i 21/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Valerija Galić, potpredsjednica

Angelika Nußberger, potpredsjednica

Mirsad Ćeman, sudija

Helen Keller, sutkinja

Ledi Bianku, sudija

Marin Vukoja, sudija

na sjednici održanoj 27. marta 2025. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvajaju se apelacije **Radio-televizije Bosne i Hercegovine (BHRT) Sarajevo.**

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ukidaju se presude Vrhovnog suda Republike Srpske:

- broj 57 0 Ps 132628 23 Rev 2 od 29. augusta 2023. godine,
- broj 57 0 Ps 134250 22 Rev od 13. septembra 2023. godine i
- broj 57 0 Ps 134035 22 Rev od 28. septembra 2023. godine.

Predmeti se vraćaju Vrhovnom sudu Republike Srpske, koji je dužan po hitnom postupku donijeti nove odluke u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Vrhovnom sudu Republike Srpske da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Radio-televizija Bosne i Hercegovine Sarajevo (u daljnjem tekstu: apelantica) podnijela je 31. oktobra 2023. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 57 0 Ps 132628 23 Rev 2 od 29. augusta 2023. godine. Navedena apelacija je registrirana pod brojem AP-4567/23.

2. Apelantica je 31. novembra 2023. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu protiv Presude Vrhovnog suda broj 57 0 Ps 134250 22 Rev od 13. septembra 2023. godine. Navedena apelacija je registrirana pod brojem AP-4934/23.

3. Apelantica je 14. decembra 2023. godine podnijela apelaciju Ustavnom sudu protiv Presude Vrhovnog suda broj 57 0 Ps 134035 22 Rev od 28. septembra 2023. godine. Navedena apelacija je registrirana pod brojem AP-5194/23.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

4. S obzirom na to da se apelacije odnose na isto pravno pitanje, Ustavni sud je u skladu s odredbom člana 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda donio odluku o spajanju navedenih apelacija u kojima će se voditi jedan postupak i donijeti jedna odluku pod brojem AP-4567/23.

5. Na osnovu člana 23. stav (1) Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Višeg privrednog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Viši privredni sud), Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni privredni sud) i JP „Radio-televizija Republike Srpske“ (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je u periodu od 3. do 6. juna 2024. godine da u roku od 15 dana od prijema dopisa dostave odgovore na pojedinačne apelacije.

6. Vrhovni sud, Viši privredni sud, Okružni privredni sud i tuženi su u periodu od 10. juna do 11. jula 2024. godine dostavili odgovore na apelacije. Zaprimljeni odgovori su 11. jula 2024. godine dostavljeni apelantici na eventualno izjašnjenje, ali apelantica nije iskoristila tu priliku i nije dostavila izjašnjenja.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sažeti na sljedeći način.

8. Presudama Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ps 132628 20 Ps od 4. aprila 2022. godine, broj 57 0 Ps 134250 20 Ps od 19. januara 2022. godine i broj 57 0 Ps 134035 20 Ps od 17. januara 2022. godine odbijeni su apelanticini tužbeni zahtjevi kojim je tražila da se tuženi obaveže da joj na ime pripadajućeg dijela prikupljene RTV takse za period od januara 2016. do septembra 2017. godine isplati iznos od 10.595.089,94 KM, za period od septembra do decembra 2019. godine iznos od 3.658.738,47 KM, te za period od januara do augusta 2020. godine iznos od 6.824.413,47 KM, sa zakonskim zateznim kamatama i da joj nadoknadi troškove postupka. Također, navedenim presudama apelantica je obavezana da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka.

9. U obrazloženjima presuda navedeno je da je apelantica u tužbenim zahtjevima tražila da joj tuženi isplati pripadajući dio prikupljene RTV takse za određene periode te da je zbog neuplaćivanja tih iznosa apelantica dovedena u tešku finansijsku situaciju. S druge strane, tuženi je osporavao tužbene zahtjeve navodeći da javni RTV sistem u BiH nikada nije uspostavljen na način definiran zakonom jer ne postoji Korporacija javnih RTV servisa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Korporacija). U vezi s tim, Okružni privredni sud je citirao odredbe člana 1. stav 1. Zakona o Javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZJRTS). Zatim je ukazao da je u članu 6. stav 2. ZJRTS propisana obaveza javnih RTV servisa (apelantice, tuženog i Radio-televizije Federacije BiH) da registriraju Korporaciju na državnom nivou, koja će u smislu odredbe člana 6. stav 3. tačka d) ZJRTS u ime njih osigurati zajedničko korištenje tehničkih, finansijskih i kadrovskih resursa. Korporacija je, kako je navedeno, trebala, između ostalog, biti odgovorna za usklađivanje sistema, politike i procedure između tri javna servisa, u skladu s odredbom člana 12. st. 1. i 2. i člana 13. stav 2. tačka f) ZJRTS. Međutim, sud je istakao da iz izvedenih dokaza proizlazi da Korporacija nikada nije osnovana.

10. Sud je zatim ukazao da je članom 17. stav 1. ZJRTS ustanovljena dužnost plaćanja RTV takse za svako domaćinstvo i pravnu osobu na teritoriji Bosne i Hercegovine koji posjeduju radio ili televizijski prijemnik. Također je ukazao da je odredbama člana 18. stav 4. i člana 23. st. 1, 4, 5, 6. i 9. ZJRTS propisano da se RTV taksa u BiH naplaćuje na području entiteta i Brčko distrikta BiH, da svaki od javnih servisa „na svojoj teritoriji“ vrši naplatu takse i da se ta taksa uplaćuje na jedinstveni račun i odmah raspoređuje tako što apelantici pripada 50% od ukupnog iznosa, a tuženom i RTFBiH po 25%. Zatim je obrazložio da je za kontrolu postupka naplate RTV takse zadužen Odbor sistema koji je sastavljen od 12 članova, odnosno svih članova upravnih odbora javnih RTV servisa. Članovi Odbora sistema su u smislu člana 7. stav 2, člana 8. stav 1. tačka b), u vezi sa članom 23. ZJRTS, povjerioci i izvršioci jedinstvenog računa, prate naplatu takse i odgovorni su za nadzor nad postupkom naplate i dužni su da prikupljena sredstva odmah raspodijele javnim RTV servisima.

11. Na osnovu toga, Okružni privredni sud je naveo da iz provedenih dokaza proizlazi da je jedinstveni račun bio otvoren i da je nesporno da je raspodjela prikupljene RTV takse funkcionirala dok je vršena preko telekom operatera koji su prikupljena novčana sredstva direktno raspoređivali na jedinstveni račun sistema. U tom pogledu je navedeno da su javni emiteri zajedničkom odlukom od 22. februara 2006. godine, pozivanjem na odredbu člana 23. ZJRTS, regulirali naplatu i uplatu prihoda od RTV takse putem vlastitih službi, putem inkasanata, naplatu RTV takse od pravnih osoba koje nisu obuhvaćene sistemom naplate od strane telekom operatera, kao i prinudnu naplatu. Također su Odlukom o načinu raspodjele troškova naplatnih službi iz novembra 2009. godine regulirali da će

javni servisi iznos RTV takse, naplaćen putem vlastitih naplatnih službi, uplaćivati bez odlaganja na jedinstveni račun, a da će apelantica participirati 50% u troškovima prikupljanja takse. Međutim, takav način prikupljanja takse je trajao do 2017. godine, odnosno do isteka trajanja ugovora s telekom operaterima, nakon čega prestaju dogovori i međusobne isplate javnih emitera. Sud je naveo da drugih odluka nakon tih nije bilo, niti ima dokaza da se Odbor sistema sastajao, a navedene odredbe reguliraju prikupljanje RTV takse na jedinstveni račun sistema i automatsku distribuciju emiterima, što je u nadležnosti Odbora sistema. Tome u prilog svjedoči i iskaz svjedoka D. M., ranijeg direktora tuženog, koji je naveo da nikada nije uspostavljena organizacija i saradnja na način predviđen ZJRST, da su nakon prestanka naplate RTV takse putem telekom operatera emiteri taksu uplaćivali na vlastite račune. Identične navode iznio je i svjedok D. D. navodeći da je u proljeće 2010. godine propao posljednji pokušaj osnivanja zajedničkog tijela, odnosno Korporacije i da su do 2016. godine telekom operateri, koji su naplaćivali taksu, nju uplaćivali na jedinstveni račun. Također, Okružni privredni sud je naveo i da se Odbor sistema sastajao jedno vrijeme i donosio odluke koje su bile implementirane, ali da se Odbor sistema već duže vrijeme ne sastaje u skladu sa ZJRST.

12. S obzirom na to, Okružni privredni sud je naveo da je apelantica zahtjev za ostvarenje prava iz ZJRST mogla podnijeti samo Odboru sistema, u čijoj je nadležnosti zakonom propisan postupak naplate, ili eventualno Korporaciji, koja, međutim, nikada nije ni osnovana. U tom pogledu je naveo da sud nema mogućnost da direktnom primjenom tih odredbi ZJRST obaveže tuženog na plaćanje, kao što to traži apelantica, jer taj zakon i njegove odredbe služe samo kao okvir unutar kojeg javni emiteri trebaju izvršavati svoje obaveze, i to na zakonom definiran način. Prema tome, sud je ocijenio da se apelantica morala obratiti Odboru sistema kao nadzornom tijelu za naplatu takse i samo je na taj način mogla eventualno ostvariti svoja prava, a ne direktno od drugih emitera, pa tako ni od tuženog, jer tuženi nema zakonom definiranu obavezu plaćanja apelantici. U vezi s tim je obrazloženo da, imajući u vidu odredbe ZJRST, jasno proizlazi da je Odbor sistema jedini organ koji je ovlašten za kontrolu naplate RTV takse i izvršenje na jedinstvenom računu i samo se tu, unutar Odbora sistema, mogu rješavati međusobni odnosi između emitera u pogledu naplate RTV takse.

13. Također, Okružni privredni sud je naveo da kada se ima u vidu ZJRST, nadležnosti Korporacije i Odbora sistema kao budućeg nadzornog odbora Korporacije, kako to popisuju odredbe Zakona, kao i sam Zakon u cjelini, jasno proizlazi da je za implementaciju Zakona u cijelosti bilo potrebno osnivanje i funkcioniranje Korporacije kao četvrtog servisa, te organa u okviru Korporacije, tj. Odbora sistema kao upravnog odbora te Korporacije s jasno definiranim, odnosno propisanim nadležnostima kako u programskom tehničkom dijelu tako i u oblasti finansiranja, odnosno prikupljanja RTV takse. Prema tome, sud je obrazložio da se ne može govoriti o prikupljanju RTV

takse, odnosno o raspodjeli RTV takse prema zakonom definiranim načelima, a da pri tome nisu implementirane druge odredbe koje se odnose na rad Odbora sistema koji je jedini nadležan za kontrolu naplate RTV takse, gdje se i donose odluke o načinu raspodjele odnosno prikupljanja RTV takse, otvaranje jedinstvenog računa i druge elemente bitne za sam način prikupljanja RTV takse.

14. S obzirom na navedeno, Okružni privredni sud je u Presudi broj 57 0 Ps 132628 20 Ps od 4. aprila 2022. godine zaključio da apelantica nije ovlaštena da od tuženog traži ispunjenje obaveze, niti je tuženi dužan da tu obavezu ispuni. S druge strane, u Presudi broj 57 0 Ps 134250 20 Ps od 19. januara 2022. godine sud je zaključio da apelantica nije bila aktivno legitimirana za podnošenje tužbe, dok je u predmetu broj 57 0 Ps 134035 20 Ps od 17. januara 2022. godine zaključio da tuženi nije pasivno legitimiran da bi se od njega moglo tražiti ispunjenje obaveze neposredno prema apelantici.

15. Presudama Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 132628 22 Pž 3 od 27. decembra 2022. godine, broj 57 0 Ps 134250 22 Pž od 19. augusta 2022. godine i broj 57 0 Ps 134035 22 Pž od 19. augusta 2022. godine odbijene su apelanticine žalbe i potvrđene su prvostepene presude.

16. Viši privredni sud je naveo da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da je jedinstveni račun bio otvoren i da je sistem uplate naplaćene RTV takse na području entiteta i području Brčko distrikta BiH na jedinstveni račun funkcionirao u vrijeme dok je naplata takse vršena preko telekom operatera. U vezi s tim je navedeno da je prestankom ugovora s telekom operaterima prestao takav način raspodjele prikupljene RTV takse. Također, sud je ocijenio da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da ZJRST nije u cijelosti implementiran jer Korporacija nije osnovana kako to propisuje taj zakon, niti funkcionira Odbor sistema na način kako je regulirano tim zakonom. Viši privredni sud je zatim obrazložio da je prvostepeni sud pravilno zaključio da ZJRST služi samo kao okvir unutar kojeg javni emiteri trebaju izvršavati svoje obaveze na zakonom definiran način, te da niti jednom odredbom tog zakona nisu propisane međusobne obaveze između članova sistema, pa tako ni između apelantice i tuženog. Prema tome, Viši privredni sud je naveo da tuženi nema zakonom definiranu obavezu plaćanja dijela prikupljene RTV takse direktno apelantici, kao ni drugim članovima JRT sistema. Odbor sistema je, kako je obrazloženo, jedini organ koji je ovlašten za kontrolu naplate RTV takse i raspodjelu takse s jedinstvenog računa, a ne pojedinačni javni emiteri, te se međusobni odnosi između emitera u pogledu naplate RTV takse mogu rješavati samo unutar Odbora sistema. S obzirom na to, Viši privredni sud je naveo da je prvostepeni sud pravilno zaključio da se apelantica mogla obratiti Odboru sistema kao nadzornom tijelu za naplatu takse, u čijoj nadležnosti je zakonom propisan postupak naplate, a ne direktno drugim emiterima, pa tako ni tuženom, jer tuženi nema zakonom definiranu obavezu plaćanja apelantici. Osim toga, Viši sud je naveo da je samo Korporacija mogla biti ovlaštena za pokretanje sudskog postupka radi naplate, odnosno prikupljanja naplaćenih taksi od javnih emitera na

jedinstveni račun s obzirom na to da Odbor sistema nema svojstvo pravne osobe i da predstavlja nadzorni odbor Korporacije.

17. Viši privredni sud je dalje obrazložio da stvarna legitimacija u sporu podrazumijeva materijalnopravni odnos stranke prema predmetu spora, u kojem je tužilac stranka koja od suda traži zaštitu svog subjektivnog prava, a tuženi je stranka prema kojoj se taj zahtjev ostvaruje. Također je naveo da je tužilac aktivno legitimiran ako je on nosilac prava koje je predmet spora, a tuženi je pasivno legitimiran ako na njemu leži obaveza koja odgovara tom pravu. S obzirom na to, Viši privredni sud je zaključio da je prvostepeni sud pravilno zaključio da parnične stranke nisu u materijalnopravnom odnosu po osnovu raspodjele RTV takse, te tuženi i nije mogao biti obavezan da apelantici plati srazmjeran dio prikupljenih sredstava na ime RTV takse. U tom pogledu je ocijenio da su neosnovani apelantici navodi da sud nije cijenio da obaveza tuženog prema apelantici proizlazi i iz zajedničkih odluka javnih emitera u vezi s ubiranjem i raspodjelom RTV takse jer ni tim aktima nije ustanovljena obaveza tuženog da naplaćenu RTV taksu u odgovarajućem dijelu uplaćuje neposredno na apelantici račun.

18. Presudama Vrhovnog suda broj 57 0 Ps 132628 23 Rev 2 od 29. augusta 2023. godine, broj 57 0 Ps 134250 22 Rev od 13. septembra 2023. godine i broj 57 0 Ps 134035 22 Rev od 28. septembra 2023. godine odbijene su apelantice revizije.

19. Vrhovni sud je ukazao na sadržaj odredbi ZJRTS kojima su propisani odnosi između javnih RTV servisa, te obaveze plaćanja i način raspodjele prikupljene RTV takse. Zatim je ukazao da je nesporno da nisu poštovane zakonom propisane obaveze, a ni one dogovorene i regulirane odlukama koje su donijeli servisi. U tom pogledu je naveo da Korporacija, kao četvrti član javnog RTV servisa u Bosni i Hercegovini i kao zajednička upravljačka struktura između javnih RTV servisa, nikada nije formirana. Prihodi od marketinškog oglašavanja nisu nikada uplaćivani na jedinstveni račun, niti su tako prikupljena sredstva dijeljena na način propisan odredbom člana 23. ZJRTS. Apelantica, prema vlastitom priznanju, nije participirala u troškovima ostala dva javna emitera, odnosno apelantica je tuženom zadnji put izvršila uplatu na ime učešća u troškovima za prikupljanje RTV takse 12. septembra 2007. godine. Zatim je navedeno da su samo sredstva od naplaćene RTV takse jedno vrijeme uplaćivana na jedinstveni račun (dok je ta naplata vršena preko telekom operatera). Sve to, kako je navedeno, utvrđeno je i provođenjem dokaza vještačenjem po vještaku ekonomske struke koji se, osim toga, izjasnio da bi tuženi u slučaju isplate apelantici 50% prikupljene i naplaćene RTV takse u traženim periodima ostvario značajan gubitak u poslovanju koji bi se kretao oko 10.000.000,00 KM, te da bi i inače poslovao s gubitkom da Vlada Republike Srpske nije subvencionirala njegovo poslovanje. Vrhovni sud je naveo da kod takvog stanja stvari i kod činjenice da odredbama ZJRTS

nije propisana obaveza tuženog da direktno apelantici isplati 50% od ukupno prikupljenog iznosa na ime RTV takse, nego da su svi iznosi prikupljeni na ime RTV takse, uključujući i RTV taksu koju je naplatio drugi javni emiter – RTFBiH, trebali biti uplaćeni na jedinstveni račun, pa tek onda dijeljeni saglasno odredbi člana 23. ZJRTS (kako se nisu ponašali učesnici ovih odnosa) redovni sudovi nisu pogriješili kada su odbili apelanticine tužbene zahtjeve.

a) Navodi iz apelacija

20. Apelantica smatra da joj je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Naime, apelantica tvrdi da su osporene odluke proizvoljne i da je njima povrijeđeno pravo na obrazloženu odluku, te načela pravne sigurnosti i vladavine prava. U tom pogledu apelantica tvrdi da su ZJRTS propisane međusobne obaveze apelantice i tuženog u vezi s prikupljanjem RTV takse, te da na osnovu tog zakona javni servisi vrše naplatu RTV takse koja je isključivo namijenjena emiterima za obavljanje djelatnosti javnog informiranja. Dalje navodi da je tuženi svoje obaveze prestao izvršavati iako je apelantici dostavljao redovne finansijske izvještaje o mjesečnim iznosima prikupljene RTV takse u kojim su bili izračunati pripadajući novčani iznosi svakom emiteru u skladu s postotkom utvrđenim ZJRTS. S obzirom na to, apelantica ukazuje da je parnični postupak pokrenut s ciljem raspodjele prihoda u postocima koji su određeni ZJRTS. Apelantica ukazuje da je jedina koja je mogla tražiti ispunjenje zakonske obaveze od tuženog i da osporene odluke ne sadrže smisleno obrazloženje zbog čega sudovi smatraju da apelantica nije ovlaštena tražiti a tuženi obavezan ispuniti obavezu iz tužbenog zahtjeva.

21. Pri tome, apelantica smatra da je neosnovana tvrdnja da ZJRTS nije zaživio iako je jasno da emiteri na osnovu tog zakona funkcioniraju i ostvaruju svoj cilj i svrhu. Zbog toga su, kako navodi, zaključci sudova da se apelantica mogla obratiti samo Odboru sistema u cijelosti protivni načelu ustavnosti i vladavine prava jer Odbor sistema ne može preuzeti ulogu tužioca. Naime, Odbor sistema samo utvrđuje usaglašen prijedlog RTV takse, prati njenu naplatu i može dostaviti Regulatornoj agenciji za komunikacije novi prijedlog iznosa buduće RTV takse. Osim toga, apelantica smatra da pitanje osnivanja Korporacije ne može biti od utjecaja na donošenje odluke o meritumu tužbe, niti može biti razlog nepoštovanja ostalih odredbi ZJRTS. Prema tome, apelantica ukazuje da tuženi odredbu člana 18. ZJRTS koristi samo u mjeri u kojoj to odgovara njegovim interesima, pri čemu ga ta odredba ne može osloboditi obaveze da uplaćuje pripadajući dio naplaćene RTV takse. U tom pogledu, apelantica ističe da redovni sudovi nisu cijenili da su Odlukom o naplati i uplati RTV takse putem vlastitih službi javnih RTV servisa iz 2006. godine sva tri javna RTV servisa potvrdila da će

servisi vršiti naplatu, uplatu, fakturiranje, kao i raspodjelu prihoda do osnivanja Korporacije. Nadalje, Odlukom o načinu raspodjele troškova naplatnih službi RTV takse iz 2009. godine, koju su potpisala sva tri javna RTV servisa, jasno su utvrđeni pravni odnosi i osnov naplate između apelantice i tuženog, a na tu odluku se pozivao i tuženi prilikom ispostavljanja svojih faktura apelantici tokom 2016. godine. Prema tome, apelantica ističe da redovni sudovi, umjesto da analiziraju i obrazlože zbog čega je tuženi koji je izmirivao obaveze do 2017. godine prestao izvršavati svoje obaveze, potpuno proizvoljno postupaju i polaze od toga da ZJRTS nema značaj u pravnom prometu.

22. U tom smislu, apelantica smatra da iz osporenih odluka proizlazi da svi povjerioci nisu jednaki, odnosno da nemaju jednaka prava pred sudom jer iz odluka sudova proizlazi da postoji obaveza tuženog da postupa u skladu sa ZJRTS u prikupljanju RTV takse dok je u smislu obaveze raspodjele te takse tuženi izuzet od odgovornosti. S obzirom na to, apelantica smatra da obrazloženja sudskih odluka ne sadrže ozbiljne, relevantne i dovoljne razloge za ocjenu kakva je data odlukom, te upućuju na zaključak o arbitrarnosti u procesnom i/ili materijalnopravnom smislu. Osim toga, apelantica smatra da joj je povrijeđeno i pravo na imovinu jer je došlo do neosnovanog umanjenja njene imovine jer je imala legitimno očekivanje da će joj biti isplaćen pripadajući dio prikupljene RTV takse budući da iznos koji bi joj trebao pripasti nije bio sporan. Također, apelantica ukazuje da se na taj način dovodi u pitanje mogućnost daljnjeg apelanticeinog poslovanja i opstanka državnog javnog servisa.

b) Odgovori na apelaciju

23. Vrhovni sud je naveo da ostaje pri razlozima navedenim u obrazloženjima osporenih odluka i smatra da nije došlo do povrede apelanticeinih prava jer su odluke donesene pravilnom primjenom materijalnog prava na činjenično stanje koje su utvrdili nižestepeni sudovi.

24. Viši privredni sud je naveo da su presude tog suda zasnovane na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju, na koje je pravilno primijenjeno materijalno pravo, te da nisu počinjene povrede odredbi parničnog postupka na koje se apelantica pozvala.

25. Okružni privredni sud je naveo da ostaje pri navodima iz obrazloženja osporenih presuda te smatra da nisu povrijeđena apelanticeina prava na koja se pozvala u apelaciji.

26. Tuženi je naveo da je apelantica protiv njega pokrenula više postupaka radi isplate neuplaćene RTV takse i da su redovni sudovi odbili njene tužbene zahtjeve, zbog čega smatra da su apelanticeini navodi zasnovani na pogrešnom shvatanju materijalnog prava. U tom pogledu ukazuje da za razliku od sudova koji su odluke donijeli uzimajući u obzir sve odredbe ZJRTS, apelantica osnov za navodna potraživanja traži u isključivo jednoj odredbi člana 23. ZJRTS. Također je naveo da ni u jednom

postupku koji se vodi između apelantice i tuženog nije donesena presuda kojom bi bila priznata aktivna legitimacija bilo apelantice bilo tuženog u vezi s potraživanjem na ime RTV takse. Dalje navodi da je apelantica 2010. godine zaustavila formiranje Korporacije jer njeni predstavnici nisu glasali za usvajanje statuta koji su pripremili stručnjaci iz Evropske unije. Također, tuženi ukazuje da je vještak ekonomske struke utvrdio da je apelantica na ime troškova prikupljanja RTV takse izvršila isplatu 19. septembra 2007. godine, a da je tuženi na ime dijela prikupljene RTV takse izvršio uplatu 5. marta 2010. godine. S obzirom na to, tuženi smatra da su osporene odluke donesene na osnovu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu odredbi materijalnog prava, te da su neosnovani apelantini navodi o povredi prava na imovinu i prava na pravično suđenje.

IV. Relevantni propisi

27. **Zakon o parničnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – odluka USRS, 45/09 – odluka USRS, 49/09, 61/13, 109/21 – odluka USRS i 27/24)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa koji je u službenom glasniku objavljen samo na srpskom jeziku, ali lektoriran na službene jezike u Bosni i Hercegovini. Neslužbeni prečišćeni tekst **Zakona o parničnom postupku** („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 – odluka USRS, 45/09 – odluka USRS, 49/09, 61/13 i 109/21 – odluka USRS) sačinjen u Ustavnom sudu BiH u relevantnom dijelu glasi:

Član 2.

U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan.

Sud u postupku primjenjuje materijalno pravo po vlastitoj ocjeni i nije vezan za navode stranaka u pogledu materijalnog prava.

Član 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud na osnovu slobodne ocjene dokaza. Sud će savjesno i brižljivo ocijeniti svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno.

28. **Zakon o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 78/05, 35/09, 32/10, 51/15 i 25/16) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

(Predmet Zakona)

(1) Ovim zakonom uređuju se Javni radiotelevizijski sistem u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: JRTS Bosne i Hercegovine) i odnosi tri javna RTV servisa i zajedničkog pravnog subjekta unutar tog sistema, kao i njegova djelatnost i organizacija.

(2) U okviru JRTS Bosne i Hercegovine realizirat će se principi i obaveze predviđeni ovim zakonom i drugim važećim zakonima u oblasti javnog emitiranja.

Član 3. stav (1)

(Opće odredbe)

(1) Sistem javnog emitiranja u Bosni i Hercegovini čine:

a) Radio-televizija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BHRT) kao Javni RTV servis Bosne i Hercegovine;

b) Radio-televizija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: RTFBiH) kao Javni RTV servis Federacije Bosne i Hercegovine;

c) Radio-televizija Republike Srpske (u daljnjem tekstu: RTRS) kao Javni RTV servis Republike Srpske;

d) Korporacija javnih RTV servisa BiH (u daljnjem tekstu : Korporacija).

Član 6. st. (1) i (2)

(Odnosi unutar JRTS Bosne i Hercegovine)

(1) Odnosi između javnih RTV servisa reguliraju se ovim zakonom.

(2) Javni RTV servisi obavezni su registrirati Korporaciju na državnom nivou.

Član 7. st. od (1) do (3)

(Odbor JRTS Bosne i Hercegovine)

(1) Ovim zakonom uspostavlja se Odbor JRTS Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Odbor Sistema). Radi racionalnijeg i efikasnijeg funkcioniranja JRTS Bosne i Hercegovine podstiče i usmjerava izvršenje obaveza iz člana 6. ovog zakona putem Korporacije.

(2) Odbor Sistema ima 12 članova. Odbor Sistema čine svi članovi upravnih odbora javnih RTV servisa (po četiri člana iz svakog javnog RTV servisa), koji su članovi Odbora po službenoj dužnosti.

(3) Odborom Sistema predsjedava predsjedavajući Upravnog odbora Javnog radiotelevizijskog servisa Bosne i Hercegovine.

Član 8.

(Nadležnost Odbora Sistema)

(1) Odbor Sistema ima sljedeće nadležnosti u pogledu JRTS Bosne i Hercegovine:

a) utvrđuje usaglašen prijedlog RTV takse,

b) prati naplatu RTV takse,

[...]

(2) Odbor Sistema ima ulogu nadzornog organa Korporacije i, uz ostalo, ima sljedeće nadležnosti i dužnosti u pogledu zajedničkog pravnog subjekta - Korporacije:

[...]

(3) Odbor Sistema može punovažno odlučivati ako sjednici prisustvuje najmanje sedam članova (kvorum) iz sva tri javna RTV servisa. Odbor Sistema odluke donosi većinom glasova prisutnih članova. U slučaju istog broja glasova, odlučujući je glas predsjedavajućeg Odbora Sistema.

(4) Odbor Sistema sastaje se najmanje jednom mjesečno, mijenjajući mjesto održavanja sjednica između sjedišta javnih RTV servisa.

Član 12. st. (1) i (2)

(Korporacija)

(1) Korporacija je zajednička upravljačka struktura između javnih RTV servisa s istim pravima i obavezama prema sva tri javna RTV servisa (BHRT, RTRS i RTFBiH);

(2) Tri javna RTV servisa ovim zakonom uspostavljaju Korporaciju.

Član 13. stav (1), stav (2) tač. d) i f) i stav (5)

(Ciljevi, djelatnost i sjedište)

(1) Ovim zakonom osniva se Korporacija.

(2) Korporacija je odgovorna za:

d) rukovođenje imovinom i tehničkim resursima u skladu s članom 8. stav (3) ovog zakona;

f) usklađivanje sistema, politike i procedure između tri javna RTV servisa, kao što je definirano članom 6. ovog zakona.

(5) Odbor Sistema istovremeno je i Upravni odbor Korporacije.

Član 17. st. (1) i (2)

(Taksa za posjedovanje prijemnika)

(1) Svako domaćinstvo i pravno lice na teritoriji Bosne i Hercegovine koji posjeduju radio ili televizijski prijemnik dužni su plaćati mjesečnu taksu za posjedovanje tog prijemnika (u daljnjem tekstu: RTV taksa) pod uslovima određenim ovim zakonom.

(2) Prihod od RTV takse može se koristiti samo za finansiranje osnovne djelatnosti javnih RTV servisa.

Član 18. st. od (1) do (4)

(Način naplate)

(1) Način naplate RTV takse određuje i uspostavlja Odbor Sistema.

(2) Organizacione jedinice zadužene za taksu sva tri javna RTV servisa prate naplatu RTV takse i o tome obavještavaju Odbor Sistema.

(3) Naplatu RTV takse mogu vršiti javni RTV servisi putem vlastitih službi ili taj posao na ugovornoj osnovi povjeriti drugim pravnim licima (javna preduzeća, agencije i sl.).

(4) BHRT vrši naplatu RTV takse na području Brčko Distrikta BiH, RTFBiH na području Federacije Bosne i Hercegovine i RTRS na području Republike Srpske. Naplaćena RTV taksa raspoređuje se u skladu s članom 23. ovog zakona.

Član 23.

(Raspodjela RTV takse)

- (1) RTV taksa u Bosni i Hercegovini naplaćuje se na području entiteta i Brčko Distrikta BiH, s tim što se uplata vrši na jedinstveni račun.*
- (2) Ukupni neto dohodak od prodaje marketinškog oglašavanja također se uplaćuje na jedinstveni račun.*
- (3) Članovi Odbora Sistema su povjerioci i izvršioci navedenog jedinstvenog računa i odgovorni su za nadzor nad postupkom naplate.*
- (4) RTFBiH pripada 25% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 25% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine.*
- (5) RTRS pripada 25% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 25% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine.*
- (6) BHRT pripada 50% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 50% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine.*
- (7) Ovi omjeri raspodjele primjenjuju se bez obzira na način prikupljanja.*
- (8) Organizacije koje naplaćuju RTV taksu i vrše marketinško oglašavanje u ime javnih RTV servisa dužne su uplatiti naplaćeni iznos RTV takse i neto prihod od marketinškog oglašavanja na jedinstveni račun bez odgađanja.*
- (9) Raspodjela sredstava javnim RTV servisima s jedinstvenog računa vršit će se odmah.*

Član 24.

(Kontrola naplate)

- (1) Svakom javnom RTV servisu mora biti omogućeno da u svakom trenutku ima direktan uvid u naplatu i raspodjelu RTV takse.*
- (2) Obavezna je godišnja kontrola naplate RTV takse od nezavisne revizorske institucije, kojom se utvrđuju iznos i stepen naplate, te pravilnost raspodjele prikupljenih sredstava.*

29. **Zakon o obligacionim odnosima** („Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i „Službeni glasnik RS“ br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa koji je u službenom glasniku objavljen samo na srpskom jeziku, ali lektoriran na službene jezike u Bosni i Hercegovini. Neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH u relevantnom dijelu glasi:

*Ravnopravnost strana**Član 11.*

Strane u obligacionom odnosu su ravnopravne.

*Načelo savjesnosti i poštenja**Član 12.*

U zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja.

*Zabrana zloupotrebe prava**Član 13.*

Zabranjeno je vršenje prava iz obligacionih odnosa protivno cilju zbog kojeg je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.

*Zabrana prouzrokovanja štete**Član 16.*

Svako je dužan da se uzdrži od postupka kojim se može drugom prouzrokovati šteta.

*Ponašanje u izvršavanju obaveza i ostvarivanju prava**Član 18.*

(1) Strana u obligacionom odnosu dužna je da u izvršavanju svoje obaveze postupa sa pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obligacionih odnosa (pažnja dobrog privrednika, odnosno pažnja dobrog domaćina).

(2) Strana u obligacionom odnosu dužna je da u izvršavanju obaveze iz svoje profesionalne djelatnosti postupa s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

(3) Strana u obligacionom odnosu dužna je da se u ostvarivanju svog prava uzdrži od postupka kojim bi se otežalo izvršenje obaveze druge strane.

*Osnovi odgovornosti**Član 154. stav (1)*

(1) Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Šteta

Član 155.

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (nematerijalna šteta).

Član 210.

(1) Kad je neki dio imovine jedne osobe prešao na bilo koji način u imovinu neke druge osobe, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće da naknadi vrijednost postignutih koristi.

(2) Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Upotrebljavanje tuđe stvari u svoju korist

Član 219.

Kad je neko tuđu stvar upotrijebio u svoju korist, imalac može zahtijevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe.

V. Dopustivost i meritum

30. Ustavni sud utvrđuje da apelacije ispunjavaju uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da su podnesene roku, da ispunjavaju i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda te da nisu očigledno (*prima facie*) neosnovane u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

31. Apelantica kao javno preduzeće smatra da joj je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da, prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda, državni organi i javna vlast, kao učesnici sudskih postupaka, uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine, ali ne i iz Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, odluke o

dopustivosti i meritumu br. *AP-39/03* od 27. februara 2004. godine, tač. 14. i 15, i *AP-3444/19* od 7. aprila 2021. godine, tačka 28, objavljene na www.ustavnisud.ba). Međutim, primjenljivi standardi su isti. Imajući u vidu suštinu apelantičnih navoda Ustavni sud smatra da je neophodno najprije razmotriti navode o povredi prava na imovinu.

a) Pravo na imovinu

32. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu;

33. Ustavni sud zapaža da se apelantica u osporenim postupcima pojavljuje kao tužiteljica sa zahtjevom da joj se na ime prikupljenih RTV taksi isplati pripadajući dio.

34. U vezi s tim, razmatrajući da li se u parničnom postupku odlučivalo o apelantičnoj imovini, Ustavni sud ukazuje da prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), koju slijedi Ustavni sud, prilikom odlučivanja o apelacijama javne vlasti (vidi Ustavni sud, odluke br. *AP-5318/15* od 6. decembra 2017. godine i *AP-4307/16* od 22. decembra 2016. godine, dostupne na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba), „imovina“ u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) može biti ili „postojeća imovina“ ili „dobra“, uključujući i potraživanja u odnosu na koja osoba ima bar „legitimno očekivanje“ da će ih realizirati (vidi Evropski sud, *Radomilja i ostali protiv Hrvatske*, presuda od 20. marta 2018. godine, predstavke br. 37685/10, 22768/12, st. 142. i 143). U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da član 23. stav (6) ZJRTS eksplicitno propisuje da apelantici pripada 50% neto prihoda od marketinškog oglašavanja i 50% od ukupnog iznosa RTV takse naplaćene na teritoriji Bosne i Hercegovine. Stoga, Ustavni sud smatra da je apelantica na osnovu navedene odredbe imala legitimno očekivanje da je takvo očekivanje zaštićeno članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Beyeler protiv Italije* (VV), presuda od 5. januara 2000. godine, predstavka broj 33202/96, tačka 105. s daljnjim referencama).

35. Također, Ustavni sud zapaža da je nesporno da je odbijanjem apelantičnih tužbenih zahtjeva došlo do miješanja u apelantičinu imovinu, pa se dalje mora odgovoriti na pitanja zakonitosti miješanja, postojanja javnog interesa za miješanje i proporcionalnosti između tog interesa i apelantičinog prava na imovinu.

1. Je li miješanje bilo predviđeno zakonom

36. Razmatrajući zakonitost miješanja Ustavni sud podsjeća da prilikom ocjene zakonitosti miješanja u imovinu, prema praksi Evropskog suda, prvi i najvažniji zahtjev iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju je onaj koji traži da miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu bude „zakonito“. Naime, druga rečenica prvog stava člana 1. Protokola broj 1 dopušta lišavanje prava na imovinu samo „pod uvjetima predviđenim zakonom“, a drugi stav člana 1. priznaje državama pravo kontroliranja korištenja imovine izvršavanjem „zakona“. Osim toga, vladavina prava kao jedno od osnovnih načela demokratskog društva dio je svih članova Konvencije (vidi Evropski sud, *Lekić protiv Slovenije* [VV] broj 36480/07, presuda od 11. decembra 2018. godine, tačka 94). Načelo zakonitosti također podrazumijeva da su primjenjive odredbe domaćeg prava dovoljno dostupne, precizne i predvidive u svojoj primjeni (*ibid.*, tačka 95). Tek kada je zahtjev zakonitosti ispunjen, može se razmatrati da li postoji pravična ravnoteža između zahtjeva od općeg ili javnog interesa i zahtjeva za zaštitu pojedinačnog prava na imovinu.

37. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da su se redovni sudovi pozvali na odgovarajuće odredbe ZJRTS kada su zaključili da odredbama tog zakona nije propisana obaveza tuženog da apelantici direktno isplati 50% od ukupno prikupljenog iznosa na ime RTV takse, već da su svi iznosi prikupljeni na ime RTV takse trebali biti uplaćeni na jedinstveni račun, pa tek onda dijeljeni saglasno odredbi člana 23. ZJRTS. Imajući u vidu sadržaj navedenih odredbi i saglasne zaključke redovnih sudova u tom pogledu, Ustavni sud će u ovom dijelu prihvatiti da je miješanje u apelanticino pravo na imovinu bilo „propisano zakonom“ u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, ali će pitanje „kvaliteta“ navedenih propisa uzeti u obzir u dijelu koji se odnosi na pitanje „proporcionalnosti“ miješanja.

2. Je li miješanje služilo zakonitom cilju u javnom interesu

38. Ustavni sud podsjeća da mjera kojom dolazi do miješanja u pravo na imovinu može biti opravdana samo ako se dokaže, između ostalog, da je „u skladu s općim interesom“. Zbog direktnog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalne vlasti su u načelu u boljem položaju da cijene ono što je u „općem“ ili „javnom“ interesu (vidi Evropski sud, *Bradshaw i drugi protiv Malte*, presuda od 23. oktobra 2018. godine, predstavka broj 37121/15, tačka 54). Bitno je naglasiti da je pojam „javnog interesa“ nužno obiman i da države uživaju određeno polje slobodne procjene da definiraju šta je „u javnom interesu“ (vidi Evropski sud, *Jahn i drugi protiv Njemačke* [VV] br. 46720/99 i 2 ostali, § 91, ECHR 2005-VI).

39. U ovom slučaju Ustavni sud zapaža da su apelantica i tuženi javna preduzeća koja djeluju u javnom radio-televizijskom sistemu u Bosni i Hercegovini čija je osnovna odgovornost pripremanje usluga radio, televizijskog i multimedijalnog programa namijenjenog emitiranju za javnost. Također, Ustavni sud zapaža da je u Bosni i Hercegovini postojao interes da se donošenjem ZJRST na jedinstven, efikasan i finansijski održiv način uredi odnosi između javnih RTV servisa i zajedničkog pravnog subjekta unutar sistema, uključujući način prikupljanja i raspodjele RTV takse. Prema tome, Ustavni sud smatra da se može smatrati da su osporene odluke bile u interesu osiguranja poštovanja odredbi ZJRST i da su slijedile legitimni cilj osiguravanja funkcioniranja javnog RTV sistema u Bosni i Hercegovini.

3. Postoji li pravična ravnoteža između apelantice i općeg javnog interesa

40. Ustavni sud, slijedeći vlastitu praksu i praksu Evropskog suda, ukazuje na to da u svakom pojedinom slučaju mora postojati „pravičan odnos“ između zahtjeva javnog interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava pojedinaca, što nije moguće postići ako apelant mora snositi „poseban i pretjeran teret“. Čak i ako je do miješanja došlo u skladu s uvjetima predviđenim zakonom i u javnom interesu, mora postojati razuman odnos proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti bilo kojim mjerama koje država primjenjuje, uključujući i mjere predviđene za kontrolu upotrebe imovine pojedinca. Taj je zahtjev izražen pojmom „pravične ravnoteže“, koja mora biti uspostavljena između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite osnovnih prava pojedinca (vidi Evropski sud, *Stolkowski protiv Poljske*, presuda od 21. decembra 2021. godine, predstavka broj 58795/15, tačka 61).

41. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da se apelantica radi zaštite svog prava na RTV taksu morala obratiti Odboru sistema kao nadzornom tijelu za naplatu takse, u čijoj nadležnosti je zakonom propisan postupak naplate, te da to nije mogla tražiti direktno od drugih emitera, pa tako ni od tuženog, jer tuženi nema zakonom definiranu obavezu plaćanja apelantici. Osim toga, sudovi su naveli da je za pokretanje sudskog postupka radi naplate, odnosno prikupljanja naplaćenih taksi od javnih emitera na jedinstveni račun mogla biti ovlaštena samo Korporacija s obzirom na to da Odbor sistema nema svojstvo pravne osobe i da predstavlja nadzorni odbor Korporacije. Također, Ustavni sud zapaža da iz osporenih odluka slijedi saglasan zaključak da je nesporno da tuženi prikupljene iznose RTV takse nije uplaćivao na jedinstveni račun, da se Odbor sistema već duže vrijeme ne sastaje, odnosno da ne funkcioniše i da Korporacija nikada nije zaživjela.

42. Međutim, Ustavni sud zapaža da se na takav način, uslijed propuštanja primjene svih relevantnih odredbi ZJRST, stavlja prekomjeren teret na apelanticu kao javni servis, kojoj, bez obzira na teritorijalnu nadležnost za prikupljanje RTV takse, prema odredbama Zakona pripada 50% od ukupno prikupljenog iznosa na ime RTV takse s jedinstvenog računa nakon odbitka svih drugih troškova. Prema tome, Ustavni sud smatra da se tumačenjem da servisi imaju pravo prikupljati RTV taksu, ali ne i mogućnost da ih tuže drugi servisi na način da određeni postotak te takse isplate drugim servisima ili da cjelokupan iznos te takse uplate na jedinstveni račun, narušava ravnoteža između javnog interesa i zaštite svih javnih RTV servisa koji djeluju u javnom RTV sistemu. Ustavni sud smatra da se na osnovu takvog tumačenja omogućava selektivna primjena ZJRST od bilo kojeg servisa koji uslijed neispunjavanja zakonske obaveze učestvovanja u radu Odbora sistema može blokirati njegovo djelovanje, što za cilj ima da iznose koje su prikupili naplatom RTV takse ili prodajom marketinškog oglašavanja u cijelosti zadrže za sebe. Prema tome, Ustavni sud smatra da je suprotno načelu srazmjernosti tvrditi da apelantica nema legitimaciju da sudskim putem traži isplatu pripadajućeg dijela RTV takse, a istovremeno zanemariti da tuženi nije imao bilo kakvo zakonsko uporište da zadrži cjelokupan iznos prikupljene RTV takse. Posebno se u tom pogledu ukazuju spornim zaključci redovnih sudova da je apelantica zaštitu svojih prava u vezi s raspodjelom RTV takse trebala tražiti od Odbora sistema koji ne funkcionira i nema svojstvo pravne osobe ili od Korporacije koja nije zaživjela. U tom pogledu, Ustavni sud smatra da apelantica niti bilo koji drugi javni servis ne trebaju trpjeti posljedice eventualnog nezakonitog rada organa javne vlasti, odnosno upravnih odbora javnih servisa i njihovih propusta da međusobne odnose naplate i raspodjele RTV takse i prodaje marketinškog oglašavanja međusobno reguliraju u okviru Odbora sistema i vansudskim putem kao što je to bio slučaj u ranijem periodu (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Gladysheva protiv Rusije*, presuda od 6. decembra 2011. godine, predstavka broj 7097/10, tačka 80. s daljnjim referencama). Kod takvog stanja stvari, Ustavni sud smatra da samo u situaciji da Odbor sistema ispunjava svoje zakonske obaveze i da je tuženi izvršio svoju zakonsku obavezu i na jedinstveni račun uplatio ukupan iznos prikupljene RTV takse, moglo bi biti prihvaćeno tumačenje redovnih sudova da apelantica i tuženi nisu u bilo kakvom materijalnom odnosu. Osim toga, Ustavni sud zapaža da redovni sudovi, koji nisu vezani za pravni osnov tužbe, nisu dali bilo kakve razloge o postojanju materijalnopravnog odnosa između stranaka prema odredbama Zakona o obligacionim odnosima koje se odnose na stjecanje bez osnova ili naknadu štete kao vanugovorne izvore obligacija.

43. Imajući u vidu sve bitne okolnosti, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju, načinom na koji su sudovi primijenili odredbe čl. 6, 8, 18. i 23. ZJRST i odlučili o aktivnoj i pasivnoj

legitimaciji stranaka u postupku, nije zadovoljeno načelo proporcionalnosti jer osporenim odlukama nije uspostavljena „pravična ravnoteža“ između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite apelanticeinog prava na imovinu kako to zahtijeva član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudama došlo do povrede apelanticeinog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud smatra da je, s ciljem zaštite apelanticeinih ustavnih prava, potrebno ukinuti osporene presude Vrhovnog suda u cijelosti i predmete vratiti Vrhovnom sudu kako bi donio novu odluku u skladu s garancijama iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

b) Ostali navodi

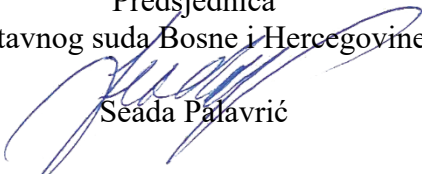
44. S obzirom na zaključke o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nema potrebe da posebno ispituje navode o povredi prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

VI. Zaključak

45. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelanticeino pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine zbog toga što način na koji su redovni sudovi primijenili odredbe čl. 6, 8, 18. i 23. ZJRST i odlučili o aktivnoj i pasivnoj legitimaciji ne zadovoljava načelo proporcionalnosti jer osporenim odlukama nije uspostavljena „pravična ravnoteža“ između zahtjeva općeg interesa zajednice i zahtjeva zaštite apelanticeinog prava na imovinu.

46. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

47. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Seada Palavrić